

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

www.lpkts.lt

Trisdešimtieji leidybos metai. Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2018 m. spalio 26 d.

Nr. 40 (1302)

Paminėtas LPKTS 30-metis

Kai politines partijas krečia korupcijos skandalai, kuriasi neaišku kieno interesus ginantys visuomeniniam komitetui, o organizacijų ir draugijų gausoje pavadinimai keičia vieni kitus, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga švenčia 30 metų gražios ir prasmingos veiklos sukaktį. Per tuos tris dešimtmečius ji tapo žodži ir svorį šalies visuomeniniam ir politiniame gyvenime turinčia organizacija.

Visą sąjungos veiklą, idėjas, požiūri į valstybės aktualijas ir problemas nurodė, taip pat tris dešimtmečius – nuo 1988 metų spalio 28 dienos leidžiamas savaitraštis „Tremtinys“ – reikalingas, neprarandantis aktualumo, turintis išleiekamąją vertę. Per tris dešimtmečius išleista daugiau kaip 1300 šio laikraščio numerių.

Buvusius politinius kalinius, tremtinius, Laisvės kovų dalyvius, jų šeimos narius vienijanti organizacija gimė kartu su Sajūdžiu. Buvę sovietinių lagerių politiniai kaliniai ir Sibiro tremtinių pirmieji suskato burtis į organizaciją. Susikūrė „Tremtinio“ klubas, kurio steigiamasis suvažiavimas įvyko 1988 metų vasarą Kaune, o spalio 29 dieną buvo sušauktas pirmasis tremtinių ir politinių kalinių suvažiavimas. Atskiruose Lietuvos miestuose ir miesteliuose pradėjo steigtis „Tremtinio“ klubo skyriai.

1994 metais nuspręsta pasivadinti Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga. Iki 1990 metų kovo 11 dienos į LPKTS buvo susibūrė apie 76 tūkstančiai žmonių, organizacija turėjo 58 skyrius visoje Lietuvoje. 1994 metais organizacijai tapus politine, jos nariai dalyvavo rinkimuose į Seimą, miestų ir rajonų savivaldybių tarybas. Nuo 2004 metų LPKTS yra visuomeninė organizacija, vienijanti apie 30 tūkstančių narų. Skyriai vadinas filialais, kurių šiuo metu veikia 53.

Susikaupimo valanda

Praėjusį šeštadienį švęsti savo šventės – LPKTS 30-mečio – rinkosi sąjungos nariai iš visos Lietuvos. Nešini savo filialų vėliavomis ankstų rytmetyj jie skubėjo į Kauno šv. apaštalu Petro ir Povilo arkikatedrą baziliką, kur šv. Mišias aukojo prelatas prof. Vytautas Steponas Vaičiūnas. Pamokslo metu daug gražių ir prasmingų žodžių prelatas skyrė susirinkusiesiems.

Tremtinius pavadinės mūsų tautos elitu, susibūrusiu į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungą, prelatas V. Vaičiūnas kalbėjo apie kraujo kainą ir nepaprastą politinių kalinių ir tremtinių ištvermę ir drąsą: „Mes kiekvienas daug kartų esame matę Kristaus kančios kraujo lašą. Ar esame kada pagalvojė, ar įmanoma pasverti kraujo kainą? Ar įmanoma ją paversti pinigais, kad būtume laimingi? Tėvynė – tiek daug iškentėjusi ir aplaista mūsų krauju, atlaikiusi galingųjų siautėjimą. Kokie jūs, tremtinių ir buvę politiniai kaliniai, buvote nepalaužiami ir drąsus, su ryžtu širdyje už tėvynę, už Laisvę kentę, kovoje, aukoję savo gyvenimą“.

Iš tiesų per tuos 30 metų, kuriuos minime, pamastome apie tą kraujo kainą. Kodėl dar tiek daug erškėtių spylilių, susiskaldymo, susvetimėjimo. Ar maža buvo kraujo pralieta ir taip greitai visa tai pamiršome, kad šiandien vėl kariaujame.

„Tik glaudžioje vienybėje yra mūsų tautos kelias kurti ateitį. Nebūkime silpnaregialis, nenusivilkime silpnumo akimirka. Net ir žemiausiai puoless žmogus gali atsikelti, jei tik jis to labai nori. Dieve, tvirto tikėjimo, pagarbos savo tėvynei, duok išminties šių dienų valdantiesiems. Išmokyk gerbtį tikrasias vertėbes, laimink šeimas. Tauta visada prisikels sunkiausiais momentais. Mylēkime savo tėvynę, melskimės už ją, tada deramai pagerbsime žuvusius už

mūsų laisvę“, – ragino ir laimino prelatas Vytautas Vaičiūnas.

Atidengta atminimo lenta

Pasibaigus šv. Mišioms Kauno katedroje, šventės dalyvių Vilniaus gatvėje laukė Karinių oro pajėgų orkestras, vadovaujamas Ričardo Kukulskio. Filialų pirminkai su vėliavomis rikiavosi į iškilmingą eiseną ir, skambant mar-

šo garsams, žygiamose iki Architektų namų (Vilniaus g. 22), kur turėjo vykti atminimo lentos atidengimo ceremonija klubo „Tremtinys“ įkūrimovietoje. Renginio vedėjas Vilius Kaminskas, priminės įsikūrimo istoriją, kvietė žodžiu LPKTS pirmininką dr. Gvidą Rutkauską ir lentą pašventinti kunigą Robertą Griga.

R. Grigas kreipėsi į tremtinius, pavadinės juos bičiuliais. „Mieli bičiuliai, kai kalbame apie Laisvės kelią, visada iškyla poeto Kęstučio Genio žodžiai: „Jei ne jų auka, nebūtų Lietuvos“. Ra-

gindamas nepamiršti savo šaknų, išsaugoti atmintį ir kad atminimo ženklai liudytų mūsų stiprybę, pašventino atminimo lentą. Pirmininkas G. Rutkauskas apgailestavo, kad jau nėra su mumis daugelio brangių veidų – sąjungos kūrėjų. „Laikas negailestingas, ir tų, kurie labiausiai čia verti būti, jau seniai nėra su mumis. Tik ši atminimo lenta ir mums, ir praeiviams liudys ir primins svarbius mūsų istorijos žingsnius“, – sakė G. Rutkauskas.

(keliamas į 4 psl.)

Einame kilniu ir teisingu keliu

LPKTS pirmininko dr. Gvido RUTKAUSKO kalba, sakyta Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos įkūrimo 30-mečio šventėje

Gerbiami buvę tremtiniai, politiniai kaliniai ir Laisvės kovų dalyviai, nuoširdžiai sveikinu jus Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos įkūrimo trisdešimties metų sukakties proga. Taip pat džiaugiuosi drauge su jumis, kad mūsų tėvynė Lietuva šiemet pradėjo skaičiuoti savo nepriklausomybės antrajį šimtmetį. Jeigu per visą tą laikotarpį būtume nepatyre okupacijos ir tremties, dabar mūsų būtų gerokai daugiau nei trys milijonai, o senatvėje gyventume oriai ir pagarbiai.

Mes visi, ko gero, esame tikintys, ir tik tikėjimas padėjo mums išlikti, patiriant tremtyje sunkumus ir netektis. Todėl neabejoju, kad visi dar gyvename jaudami Lietuvą aplankiusio Popiažiaus Pranciškaus šilumą, linkédami vieni kitiems sveikatos, neišsenkančios energijos dirbant kartu, ir svarbiausia – santarvės ir ramybės mums, mūsų šeimoms ir artimiesiems.

Šiemet sukako jau 77 metai, kai buvo įvykdytas 1941 metų birželio 14 dieną okupantų pradėtas masinis gyventojų trémimas iš Lietuvos į tolimumosius SSRS kraštus. Prieš 67 metus (1951) vyko trémimai „Rudu“ (Osenj), prieš 69 metus (1949) – „Bangų muša“ („Priboj“), prieš 70 metų (1948) – vienas didžiausių Lietuvos gyventojų trémimų „Pavasaris“ („Vesna“). Trémimai palietė visus socialinius sluoksnius ir visas tautines grupes. Buvo ištremta daugiau nei 300 tūkstančių iškiliausių Lietuvos gyventojų. Tai didžiulė netektis šaliai. Tūkstančiai žmonių buvo išplėsti iš savo gimtinės, prarado nuosavybę, sveikatą, artimuosius. Ištremtieji buvo žiauriai naikinami fiziskai kalėjimuose, lageriuose ir specialeose tremties vietose, kur didelė jų dalis žuvo arba mirė. Visa tai vertinama kaip nusikaltimas žmogiškumui, okupacinių valdžios vykdyto Lietuvos gyventojų genocido apraiška.

Šiandien LPKTS stengiasi suvienyti ir įtraukti į savo kilnią veiklą per 50 tūkstančių dabar Lietuvoje gyvenančių buvusių tremtinių ir politinių kalinių, kurie, nepalūžę tremtyje, lageriuose ir kalėjimuose, išliko gyvi ir sugrižo į savo gimtinę arba tėvynę.

LPKTS įkūrimo data laikomi 1988 metai, kai buvo įkurtas „Tremtinio“ klubas, tačiau Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga pavadinta tik 1990 metais. Tada buvo 58 skyriai. Iš politinės organizacijos visuomenine tapome 2004 metais ir dabar tokia esame. Mūsų būstinė, kurioje vyksta valdybos, tarybos posėdžiai, minimosių vairios šventės, rengiamos parodos, susitikimai, mokymai, seminarai, yra įsikūrusi Kaune, Laisvės al. 39. Pastatas nesenai pagražėjo, o kai pavys gauti lėšų ir renovuoti vidaus patalpas, ten tikrai bus malonu dirbti ir praleisti laisvalaikį.

Šiandien galime džiaugtis ir didžiuotis, kad nors mūsų gretos ir natūraliai nežymiai mažėja, tačiau veiklių, protinę ir patriotiškai nusiteikusių žmonių tikrai nestokojame. Nors kasmet prarandame nemažai mūsų narių, tačiau, kaip ir anksčiau, didžiausi mūsų filialai, kurie turi daugiau nei 500 narių, ri-

kuojasi į tokią eilę: Kaunas (2510, buvo 2560), Klaipėda (1564, buvo 1620), Panevėžys (1157, buvo 1072), Šiauliai (825, buvo 850), Šilutė (650, buvo 680), Radviliškis (420, buvo 440).

Kiti filialai, kurių iš viso sąraše yra 53, – mažesni, o juose narių skaičius svyruoja nuo kelij dešimčių iki penkių šimtų. Mažiausiai savo narių skaičiumi yra Vilkijos (10) Grigiškių (27), Kaišiadorių (30) filialai. Tačiau atsakingai noriu pasakyti, kad reikšmė bei atliktu darbų skaičius ir kokybė mažai priklauso nuo narių skaičiaus filiale.

Iš skyrių metinių ataskaitų matyti, kad ne visuose filialuose jaučiamas narių mažėjimas. Džiugu pranešti, kad per 2017 metus Biržų, Joniškio, Kuršėnų, Širvintų, Vilkaviškio, ypač Panevėžio filialuose iš mūsų gretas išstojo iš viso daugiau nei 154 nauji nariai. Todėl viena iš svarbiausių mūsų darbo krypčių laikau naujų narių iLPKTS priėmimą, kuriais jau tampa tremtinių vaka ar net anūkai.

Nors mūsų sajungai mažėjant tokiu tempu, kaip iki šiol, galėtume gyvuoti dar 15–20 metų, tačiau praėjusime suvažiavime sakių, o dabar pakartosiu: naujų narių priėmimo klausimui dar reikia dirbti, kad potencialius naujus narius sudomintume savo idėjomis, vertybėmis, siekiais ir darbais.

LPKTS valdybai ir tarybai pritarus, vykdėme darbus pagal įstatuose numatytas kryptis: dalyvavome tautinėje, patriotinėje, švietėjiškoje, socialinėje bei kultūrinėje veikloje.

Kalbant apie LPKTS veiklą, galima tik didžiuotis nenuilstamu, pasiaukojančiu ir neatlygintinu visų filialų žmonių bei jų pirminkų darbu. Tik jūsų dėka LPKTS yra gausiausia ir daugiausiai dirbanti iš visų kitų Lietuvoje registruotų 16 patriotinių organizacijų. Išanalizavę ir įvertinę pateiktas filialų veiklos ataskaitas, galime teigti, kad visi be išimties filialų nariai dirba tokius darbus: mini visas valstybės šventes, turintys chorus repetoja, koncertuoja, dalyvauja chorų festivaliuose, prižiūri, stato bei atstato paminklus, atstato partizanų žemines, turintys muziejus dalyvauja muziejų veikloje, dalyvauja ekskursijose po atmintinas kovų už laisvę vietas, rengia mokinį ir mokytojų konferencijas, dalyvauja moksleivių chorų šventėse, rengia partizanų kovų inscenizacijas, dalyvauja knygų tremties ir rezistencijos tematika aptarimuose bei įvairiuose LPKTS įstatuose numatytais veiklas atitinkančiuose projektuose.

Taip pat mūsų sajungos nariai rašo ir knygas, kurių vien praėjusiais metais išleista net keletas. Keleto iš paskutinių išleistų knygų autoriai arba sudarytojai: Gintautas Kazlauskas, Julija Benedikta Ulevičiūtė, Alfonsas Staponkus, Terėsė Rubšytė-Uksienė, Paulius Jakučionis, LPKTS Šakių filialas, Šilalės filialas, Stanislovas Abromavičius ir kt. O kur dar tradicinius saskrydis „Su Lietuva širdy“ Ariogaloje, junesniosios kartos saskrydis, žygiai partizanų takais. Su vyresnės kartos atstovais nuoširdžiai bendravome organi-

zuodami seminarus apie orių senatvę ir jos ypatumus.

Vienas iš svarbiausių mūsų darbų – ugdyti jaunosis kartos patriotiškumą ir pagarbą kovotojams už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Jeigu tokį darbą nedirbtume, tai mūsų kovos, vargai ir netektybės būtų paskandinti užmarštin.

Mūsų darbus labiausiai garsina periodiškai nuo 1988 metų leidžiamas, nemažinant apimties, savaitraštis „Tremtinys“. Ši mėnesį išleistas jau 1300-asis numeris.

Paminėsiu keletą įvykusių kultūrinų renginių, kurie ypač pavyko ir buvo reikšmingi mūsų darbų sąraše.

Vieni iš svarbiausių LPKTS renginių – tai tradiciniai saskrydžiai „Su Lietuva širdy“. Su džiaugsmu juos prisimeiname, nes dabar Ariogaloje susirenka net iki 10 tūkstančių tremtinių, politinių kalinių, partizanų bei mus suprantančių ir palaikančių bendraminčių. Siemet į mūsų šventę rinkomės jau 28 kartą. Priminsiu, kad pirmajame saskrydyje dalyvavo per 80 tūkstančių žmonių.

Pirmoji buvusių tremtinių ir politinių kalinių dainų šventė 1991 m. įvyko Kauno Dainų slėnyje. Vėliau dainų ir poezijos šventė „Leiskit į tėvynę“ kas dvejus metus buvo rengiama vis kitaime Lietuvos mieste. Po 23 metų vėl sugrįžo į Kauną, paskui į Kėdainių sporto rūmus, o šiemet į respublikinę buvusių politinių kalinių ir tremtinių dainų ir poezijos šventę „Leiskit į Tėvynę“ visi rinkomės Šilalės pramogų parke. Šiose šventėse visada dalyvauja per 35 buvusių tremtinių chorai iš visos Lietuvos, todėl drąsiai galima teigti, kad čia dainavo visa Lietuva. Kitą tokią šventę 2020 metais planuojame kartu su savivaldybe surengti Anykščiuose. Kviečiame visus dalyvauti.

Mūsų organizuojami jaunesniosios kartos saskrydžiai visus sutelkia dar reikšmingesniems darbams, išsaugant pasipriešinimo kovų istorinę atmintį, pirmiausiai dėl jaunimo, o po to ir dėl tų, kurie dar abejoja arbavisiškai nežino tikrosios partizaninių kovų ir tremties istorijos. Jeigu šio darbo nedirbsime, tai mūsų kovos, vargai ir netektybės bus paskandinti užmarštyje. Apgairestauju, kad dėl lėšų stokos šiaisiai metais tokis saskrydis nukeltas kitiems metams.

2001 metais pradėti edukacinių žygiai „Partizanų kovų takais“. Per visus tuos metus ne vieną kartą aplankėme visas Lietuvos partizanų apygardas. Minėtuose renginiuose buvo daug jaučių žmonių, todėl manome, kad patirti išpūdžiai suteikė moksleiviams galimybę prisiliesti prie pasipriešinimo okupacijai ir partizaninių kovų istorijos, pabendrauti su dar gyvais tos istorijos kūrėjais. Tai buvo gyvoji istorijos pamoka, ugdantijaunosis kartos patriotiškumą ir pagarbą kovotojams už Lietuvos laisvę. Visi tokie renginiai mus vienija ir sutelkia dar reikšmingesniems darbams, išsaugant pasipriešinimo kovų istorinę atmintį.

Per pastaruosius kelis metus LPKTS atliko ir daugiau reikšmingų darbų: sukurtas visiškai naujas mūsų sajungos internetinis puslapis, su LGGRTC išspręsti tremties ir rezistencijos muziejų tolimesnio darbo klausimai bei paminklo Dainavos partizanams Alytuje statymo finansavimas. Sėkmingai vykdomi LR Socialinių apsaugos ir darbo ministerijos bei įvairių programų projektais.

Nors jau eilę metų LPKTS deda didžiules pastangas dėl Lukšių aikštės Vilniuje paskirties ir joje paminklo „Kovojušiems ir žuvusiems už Lietuvos laisvę“ pastatymo, tačiau šiuo klausimų gerų žinių kol kas dar neturime. Nepritarėme ir pareiškėme savo griežtą nuomonę dėl Genocido ir rezistencijos muziejaus pavadinimo. Mes prieš tai, kad būtų eliminuotas žodis „genocido“, nes genocidas Lietuvoje tikrai buvo. Pareiškėme, kad griežtai smerkiame bandymus diskredituoti Lietuvos laisvės kovas prieš sovietų okupaciją ir sumenkinti tokį didvyrių, kaip Adolfas Ramanauskas, garbę. Su kitomis patriotinėmis organizacijomis raginome visas Lietuvos savivaldybes pašalinti iš viešųjų erdvų sovietinės ideologijos paminklus arba nors nuo tokijų paminklų pašalinti žodžius, neatitinkančius istorinės tiesos. Nepritarėme LGGRTC reorganizavimui bei Seimo Laisvės kovų ir Istorinės atminties komisijų sujungimui ir pareiškėme apie tai LR Seimui ir Vyriausybei.

(keliamas į 4 psl.)

Įvykiai, komentarai

Kodėl siūbuojama valtis?

Tai, kas vyksta šiuo metu politiniam Lietuvos gyvenime, kurį be konkurenčios reguliuoja R. Karbauskio suburta valdančioji dauguma, galima pavadinti „bandymu išiūbuoti valtį“: Seimo valdančiosios daugumos lyderiai buria keistas tyrimų komisijas, skirtas tirti ne aktualioms problemoms, bet opozicijos veiklai... prieš 10 metų. Tarsi tai ką nors keistų! O gal valdančioji „valstiečių-žaliųjų“ dauguma sumanė pasimokyti iš 2008–2012 metų Andriaus Kubiliaus vyriausybės, kaip tauptyti kiekvieną centą ir litą, kad ateities Vyriausybėms nereikėtų per naktį nemiegoti ieškant ekstra priemonių, kaip atitraukti valstybę nuo ekonominio kracho bedugnės krašto? Deja, neatrodo, kad valdantieji norėtų mokytis, ypač po to, kai R. Karbauskio valdančioji dauguma priėmė nutarimą iš valstybės biudžeto naujai susikūrusių Lietuvos socialdemokratų darbo partijai (LSDDP) skirti 200 tūkstančių eurų. Na ir kas, kad mūsų valstybės įstatymai, aiškiai reglamentuojantys partijų finansavimą iš biudžeto, vienareikšmiai teigia, kad tokia parama naujai susikūrusių LSDDP nepriklauso. Bet kai rankose turi absolūti valdžią, o demokratijos principai tau nė motais, gali savo bičiulius pamaloninti, ypač kai reikia jų balsų tvirtinant kokių nors tyrimų komisijų „išvadas“.

Andrius Navickas: „Kodėl tvirtai remiu Ingridą Šimonytę“

„Esu giliai įsitikinęs, kad I. Šimonytės kandidatavimas nėra pareiškimas, jog jai reikalingi sekėjai.“

Gyvename pažadų, deklaracijų, išpareigojimų infliacijos laikais, kai žmonės taip ipranta nešioti kaukes, kad net pamiršta, jog turi savo veidą. Daugelis tapome gyvenimo ir artimo meilės teoretikai, bet ne praktikai. Kalbėti apie vertybų svarbą šiandien labai madinė, tačiau tai paprastai neturi nieko bendro su meilės artimui, rūpesčio bendruoju gériu švytėjimu mūsų kasdienuose pasirinkimuoje.

Tokioje situacijoje ypatingą vertę igyja autentišumas, tikrumas. Čia kaip tame Jézaus palyginime apie žmonę, kuris atranda nuostabiausią perlą ir tai viską keičia: jis parduoda viską, ką turi, idant įsigytų šį perlą. Gal kiek drastiška analogija, bet man tokiu perlu dabartinėje politinėje kovoje buvo Ingridos Šimonytės pasakytas „taip, dalyvausi Prezidento rinkimuose“.

Iki tos akimirkos daug laiko praleidau analizuodamas jau pasiskelbusi ir, labai tikėtina, dar pasiskelbsiančių kandidatų įžvalgas. Prisipažiustu, pasirinkti buvo sunku. Tuo labiau kad ne-ampleido jausmas, jog visi šie kandidatai išmoko kalbėti taip, jog patiktų. Dar viena trikdanti aplinkybė – jie visi labai nori tapti prezidentais. Jiems šis postas tarsi vaikui Kalėdų dovana, bet ar man labai norisi būti Kalėdų seneliu? Žvelgiant į daugumos kandidatų ryžtingus pasisakymus, neapleidžia jausmas, kad jie siūlo kovoti ju kovą.

Kuo išsiskiria Ingrida Šimonytė? Puikiai žinau, kokia sunki drama jai

Na, o bičiuliai, tai yra naujai išskepita partija, kaip ir dera LKP-LDDP palikuonims, dalį gautos dotacijos panaudojo prancūziškam vynui užpirkti. Vaizdžiai tariant, aplaistytu neblogą sandorį.

Taigi valtis siūbuojama toliau. Vienintelė kritinė balsą plačiai paskleisti galinti žiniasklaida, vis atrandanti skandalingu valdančiosios daugumos politikų korupcijos (supraskime šį žodį plačiau nei kyšio davimą ar émimą) faktų, nutildoma apribojant jai galimybes naudotis Registrų centro informacija. Žinoma, „ketvirtoji valdžia“ ne iš kelmo spirta, ji pareikalavo nepažeisti spaudos ir žodžio laisvés, kuri yra demokratinės visuomenės pamatas. Valdantiesiems teko nusileisti ir ieškoti išimčių žiniasklaidai. Be abejo, Prezidentės D. Grybauskaitės palai-komos žurnalistų bendruomenės ne-nuolankumas gerokai supykde valdančiuosius, ir įkvėpė opoziciją – emocijų nevaldė ir Seimo nariai, ir, atrodo, premjeras S. Skvernelis. Ypač pastarojo emocijos sukélé daug klausimų, tik, deja, gandai apie jas ir liks gandais, nes – kad „visi galai dingtyvandenye“ – buvo sunaikinamas Vyriausybės posėdžio išrašas, kuriame buvo svarstomas žiniasklaidos laisvės. Idomu tai, kad sunaikintas ne iš karto, bet vos tik žurnalistai paprašė paviešin-

ti to posėdžio išrašą. Diskusija, ar turi būti išsaugojami ir archyvuojami Vyriausybės posėdžių išrašai, baigėsi tuo, kad... Vyriausybė iš interneto ištrynė visus savo posėdžių išrašus! Štai tau ir teisė žinoti, kas vyksta Vyriausybės posėdžiuose... Laimė, Lietuvoje daug yra padorių žurnalistų, kuriais galima pasitiketi, na o tokie draudimai ir dirbtinės kliūtys tik paskatina atkakliai ir profesionaliai dirbtinės.

Visgi pastaruoju metu tas valties siūbavimas, vaizdžiai tariant, yra išskirtinis ratilais, sklindančiais nuo šio proceso: kylančios pasipiktinimo bangelės apdairiai nukreipiamos į opoziciją, tai yra konseruatorius. Iš bet kokio vietinės reikšmės įvykio išpučiamas burbulas, kuriame tuo pat suskamba šablioniški vertinimai „Lietuvos valdžia niekam tikusi“, „čia nebeįmanoma gyventi“, „Briuselio diktatas mus pribaigs“ ir panašūs, bet, kad ir kaip būtų keista, net minint valdžią galvoje turima ne dabartinė valdančioji dauguma ar S. Skvernelio vyriausybė, o... konseruatoriai! Tie, kurie per 28 atkurtos ne-priklausomybės metus valdė šalį tik aštuonerius metus ir lyg tyčia per didžiausias pasaulines krizes. Reikia pripažinti „agitpropo“ gajumą!

Kaip nesunkai iškreipiama realybė, galima suvokti vertinant batalijas dėl nacionalinės transliuotojo LRT. Žino-

me, kad per aštrosi sukriticavę valdančiosios daugumos lyderi R. Karbauskis, iš darbo turėjo trauktis ne tik populiarus žurnalistas E. Jakilaitis, bet ir vadovybė (na, tenka pripažinti, kad ne viskas jų darbe buvo sąžininga, bet priežastis buvo aiški – R. Karbauskio kritika). Ir štai dabar vyksta „visuomenininkų“ piketai prieš naujają LRT vadovybę! Mat ji, neva, nepaiso „tautos“ nuomonės ir tarnauja tik globalizmui! (Kažin, jeigu taip paklausus tų piketuočių, kas tas globalizmas, ar išgirstume ką nors be „Briuselio diktato“?) Ypač nekenčiami E. Jakilaitis ir Rūta Miliutė – aršiaus R. Karbauskio ir jo kompanijos kritikai. Atsitiktinumas? Ne-manau, todėl norisi tikėti, kad demokratinės jėgos atsilaikys prieš manipuliujamos minios spaudimą paversti nacionalinį transliuotoją antieuropinių, antidemokratiškų, o dažnai – ir prorusiškų nuostatų ruporu.

Žodžiu, valtis siūbuojama toliau, o ar pavyks ją apversti, priklausys nuo žmonių sąmoningumo, kurio, deja, stojojam. Kaip tokios stokos įrodymą galima pateikti požiūri į referendumą dėl dvigubos pilietybės. Bet tai jau atskira tema, galima pridurti tik tiek, kad siekis atimti iš išeivijos lietuvių Lietuvos pilietybę būtų puiki dovana Kremlui Krymo okupacijos penkmečio proga.

Gintaras MARKEVIČIUS

atsakyti, kad Ingrida, būdama Seime, labai nuosekliai bando padėti tiems, kurie susidūrė su gyvenimo vėtrumis, ginti silpnosis. Jos rūpestis medikų, mokytojų, socialinių darbuotojų, mamų ir tėcių situacijos gerinimu nėra įvaizdžio vadyba, bet plaukia iš jos nuosekliai gėnos teisingos valstybės sampratos.

Tvirtai žinau ir tai, kad, jei I. Šimonytė taptų Prezidente, užsienio politikoje turėtų labai stiprū staburą. Neabejoju, kad ji yra Kremlui labiausiai nepriimtina kandidatė. Nenuostabu, jog jau sulaukiame ir tik daugės pastangų apdrabysti ją purvais.

Natūraliai norisi, kad niekada nebūtų gėda dėl Prezidento, Seimo pirmyninko ar Premjero veiksmų ir to, kaip jie atrodo susitikimuose su kitais vertybės vadovais. Šiuo atveju ir vėl, mano įsitikinimu, Ingrida gerokai lenkia kitus pretendentus. Savo charizma, erudicija, pagaliau, humorą jausmu.

Teko girdėti ir absurdiską priekaištą, jog Ingrida nepripažsta šeimos svarbos ir nesuvokia, kaip svarbu dabartinių iššūkių akivaizdoje stiprinti sei-

mos institute. Tieki I. Šimonytė, tiek jos pasirinkta štabo vadovė Monika Navickienė, vien per pastaruosius du metus, net ir būdamos opozicijoje, „pramušė“ labai svarbias pataisas, praktiškai padedančias vaikus auginančiomams mamoms ir tėciams. Visiškai pritaru šių kolegių nuostatai, kad tikroji parama šeimai – tai praktinė pagalba, o ne nesibaigiantys teoriniai ginčai ir varžytuvės, kas deklaracijomis labiau myli šeimą.

Be abejo, yra nemažai klausimų įvairose srityse, kur esu linkės diskutuoti su I. Šimonytės pozicija, tačiau tai tik primena, kad kiekvienas esame unikalus ir mūsų stiprybė yra ne tai, kad mes vienodi, bet tai, jog, būdami skirtini, sugebame savo darbus sujungti į harmoningą melodiją.

1993 metais Prezidento rinkimuose nepasinaudojome proga pasirinkti kitokios Lietuvos viltį. Nekartokime šios klaidos šiandien. Ingridos Šimonytės „taip“ mums leidžia atverti naujas vilties duris, tad nebijokime ir mes atsakyti savuoju „taip“.

TS-LKD informacija

Kviečiame aukoti Partizanų alėjos statybai

Visus geros valios žmones kviečiame aukoti Partizanų alėjos Kauno senosiose kapinėse statybai. Aukojamas lėšas prašome pernesti į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sajungos sąskaitą LT537044060008103591, AB „SEB bankas“, banko kodas 70440.

Daugiau informacijos www.partizanualeja.lt.

Dėkojame už Jūsų gerumą!

Paminėtas LPKTS 30-metis

(atkelta iš 1 psl.)

Pasibaigus iškilmingai ceremonijai, tremtinų eisena su karinių oro pajėgų orkestru užpildė Vilniaus gatvę.

Iškilmingas minėjimas

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos 30-mečio šventė tėsėsi Vytauto Didžiojo universiteto salėje. Buvęs tremtinys, aktorius Petras Venslovas, pasveikinės susirinkusiuosius Bernardo Brazdžionio eilėmis, renginį pradėti pakvietė LPKTS pirmininkė dr. Gvidą Rutkauską. Pasveikinės šventės dalyvius ir palinkėjės visiem sėkmės pirmininkas paskelbė LPKTS 30-mečio iškilmingo minėjimo pradžią. Įnešus sąjungos filialų vėliavas, tylos minute pagerbus Amžinybėn išėjusius tremtinius, politinius kalinius ir Laisvės kovų dalyvius, šventės dalyviai kartu su Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos karininkų ramovės vyrų chorū „Aidas“ (vadovas prof. Tadas Šumskas) sugiedojo Lietuvos himnā.

Siltais ir nuoširdžiais plojimais pasitikta LR Prezidentė Dalia Grybauskaitė, sveikindama iš visos Lietuvos susirinkusius minėjimo dalyvius, sakė, kad meilė ir pagarba Tėvynei, kurią šalies tremtiniai ir politiniai kaliniai nesė per visą gyvenimą, iki šiol išlieka didžiausių pavyzdžių. Šalies vadovė atkreipė dėmesį, kad pasaulis dar per mažai žino apie stalininį genocidą, ir ypač tai, kas vyko Baltijos šalyse, todėl aukštai valstybės svečiai būna nustebę, girdėdami apie mūsų tautos patirtį. Tačiau būtent šie mūsų likimo faktai labai

daug paaiškina, kodėl mums iki šiol taip skauda, kodėl taip reaguojame į kaimyną. Prezidentė prisiminė jaudinančią Popiežiaus Prancišaus apsilankymą KGB kalėjimo kamerose ir tai, kad Šventasis Tėvas labai daug suprato apie Lietuvą, kurioje ir Bažnyčia dalyvavo pasipriėšinimo judėjime. Anot Prezidentės, tas skausmas, kurį patyrė tremtinių karta, – tai palikimas, suteikiantis jėgų ir iprasminantis mūsų šiandienos veiksmus. Iš šios patirties ikvėpimo semiasi gražus jaunimas, dalyvaujantis „Misijoje Sibiras“ ir saugantis tautos atmintį. D. Grybauskaitė padėkojo būvusiems tremtiniams ir politiniams kaliniams, kad būtent jie ją palaikė nuo pirmos prezidentavimo pradžios. „Jūs patikėjote manimi, aš patikėjau jumis. Jūs buvote ikvėpimas ir pasitikėjimo šaltinis, visi mano veiksmai buvo jūsų darbų tasa“, – sakė Prezidentė.

Skambiomis patriotinėmis dainomis susirinkusiuosius džiugino choro „Aidas“ dainininkai. Skambėjo tremtinų himnu vadinama „Leiskit į Tėvynę“, politinių kalinių daina „Dėl Tavęs“, „Paimkim Lietuvą visi ant rankų“, „Lietuvėli, kareivėli“, „Alyte“ ir kitos.

LPKTS 30-mečio proga susirinkusiuosius sveikino gausus būrys garbingų svečių. Seimo pirmininkas Viktoras Pranckietis, į šventę atvykęs su žmona ir dvieju vaikaičiais, sakė, kad šiandien minime Laisvės dieną: „Prieš 30 metų viešai pasakyti, kad esi tremtinys, buvo labai nepatogu – tai esu patyręs savo kai liu. Todėl šiandien – Laisvės diena“.

(keliamas iš 8 psl.)

Sveikiname

Garbingo 90-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Ukmergės filialo narę, buvusią politinę kalinę, tremtinę Birutę MAŽEIKIENĘ. Linkime sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Ukmergės filialas

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga sveikiname LPKTS Varėnos filialo narę Danutę ŠABLINSKIENĘ. Linkime geros sveikatos ir Dievo palaimos.

LPKTS Varėnos filialas

Sveikinu LPKTS 30-mečio proga

Nuoširdžiai sveikinu jūsų sąjungą, mininčią gražų savo veiklos jubiliejų – 30-ąsias veiklos metines! Sveikinu visus ir kiekvieną iš jūsų su istorine sukaitim, svarbia ne tik jūsų visuomeninei šeimai, bet ir visai Lietuvai! Kai 1988-aisiais mūsų tauta pakilo istoriniam atgimimui, Lietuvai labai pasisekė, kad turėjo jus – gyvus tiek kovų ir didvyriškumo, tiek ir kančių bei skriaučių liudininkus. Jūs esate tie žmonės, kurie galėjo ir gali pasakyti: „Aš kariavau šventą karą už laisvę“, „aš mačiau, kaip tautos sūnūs ir dukros didvyriškai pasitiko mirtį“, „aš iš savo asmeninės patirties žinau, kas yra tremtis“, „aš žinau, kokia tikroji laisvės kaina“. Tai buvo labai vertinga ir svarbu prieš trisdešimt metų, atgimstančioje Lietuvoje, tai labai vertinga ir svarbu šiandien. Tautos ir valstybės atmintis, išsakyta pačių istorijos dalyvių ir liudytojų – pati tikriausia, pati gyviausia. Ir todėl – pati suprantamiausia, pati saviausia jaunajai kartai. Tai, kad ne tik žilagalviai laisvės kariai, bet ir mūsų moksleiviai ir studentai, mūsų jaunimas atsiverčia ir skaito „Tremtinį“ ir „Laisvės kovų archyvą“, kad dešimtys jų kasmet vyksta į „Misiją Sibiras“, o tūkstančiai susirenka atsišvietinti su Adolfu Ramanauskui-Vanagu, liudija: jūsų dvasia veikia. I jūsų žodžius įsiklausoma ir įsiskaitoma, jūs buvote, esate ir visada būsite sąžiningo gyvenimo pavyzdys.

Jausdama už visa tai patį didžiausią dėkingumą, linkiu kuo geriausios sėkmės jūsų sąjungai. Kad jūsų straipsniai ir knygos, chorai ir muziejai skleistų rezistentų ir tremtinų patirtį, gilintų tautos atmintį, o laisvės dvasia būtų perduodama iš kartos į kartą kaip pati būtiniausia gyvenimo vertybė.

Linkiu kuo geriausios kloties Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungai ir kuo geriausios kloties, sveikatos bei stiprybės kiekvienam jos nariui, kiekvienam Lietuvos laisvės saugotojui ir gynėjui! Tegu pradedama rasti ketvirtąjį jūsų sąjungos dešimtmečio istorija bus tokia pat kupina prasmės ir drąsos, krikščioniškosios ir bendražmogiškosios stiprybės ir tévynės meilės! Su jūsų švente, brangieji!

Nuoširdžiai –

Irena Degutienė,
Lietuvos Respublikos Seimo pirmininko pavaduotoja

Einame kilniu ir teisingu keliu

(atkelta iš 2 psl.)

Šiuo metu, kaip ir praėjusiais metais, LPKTS finansinė padėtis yra patenkinama, nesame turtuoliai, tačiau būtiniausiomis išlaidomis lėšų turime. Tai lėmė mūsų priimta pagrįsta taupymo programa. Siek tiek piniginių lėšų gavome iš rėmėjų, kitą dalį užsidirboome iš Lietuvoje vykdomos projektinės veiklos, parduodamų knygų, patalpų nuomos. Didesnių lėšų bandėme uždirbtį dalyvaudami tarptautiniuose projektuose, tačiau projektų vertinimo komisijos įvertinimas ši kartą mums nebuvo palankus. Ateityje taip pat žadame ne-nutraukti projektinės veiklos, nes kitokių rimtų finansavimo šaltinių nematomė.

Labai svarbu, kad mes aktyviai dalyvavome ir šalies politiniame gyvenime. Tai įrodo, kad 2015 metų rinkimuose iš savivaldybių mero postą išrinkti keli TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinų frakcijos nariai. Tik ką Zanavykų rinkiminėje apygardoje mūsų sąjungos narę išrinkta į LR Seimą. Taip pat džiaugiuosi kartu su tais mūsų nariais, kurie išrinkti iš savivaldybių ta-

rybas. Tai rodo, kad rinkėjai pasitiki dorais ir sąžiningais mūsų sąjungos nariais, tai rodo ir mūsų politinę brandą, tai rodo, kad mes matomi ir nesame tik eilinių balsuotojai.

Malonu pasidžiaugti, kad glaudžiai bendradarbiaujame su giminingomis organizacijomis Europoje: Latvijos, Estijos bei Tarptautine komunistinių režimų represuotų asmenų organizacija (INTER-ASSO), kurios konferencijose LPKTS atstovavo Rasa Duobaitė-Bumbulienė, anksčiau – Juozas Savickas, Petras Musteikis, Vanda Briedienė, Povilas Jakučionis ir kiti.

Brangūs buvę tremtiniai, politiniai kaliniai, partizanai, kentėję Sibiro šaltį, alkį, paniekinimą, praradę sveikatą, namus, brolius, tėvus ir artimuosius, būkime budrūs, visi vieningai remkime Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, dirbkime ir kovokime už mūsų teises ir neleiskime komunistų pasekėjams mūsų žeminti, o mūsų kovų kelio istoriją paskandinti užmarštin. Tik mūsų gausios, vieningos ir patriotiškai nusiteikusios gretos padės išlikti šioje kovoje.

2018 m. spalio 26 d.

Tremtinys

Nr. 40 (1302)

5

Kalvarijos kankiniai

Anelės Juodeškienės pasakojimas

Tėsinys.
Pradžia Nr. 39 (1301)

Karas

„Vieną dieną atklydo žinia: prasidėjo karas. Sužibo viltis... Tačiau mūsų ešelonas judėjo Altajaus miškų link. Per žiemą kirtome ir genėjome Altaus kedrus ir plukdėme Angaros upe sielius. Pavasari miško proskynoje padinau tris kibirus bulvių. Jų valgyti neteko, nes frontas artėjo į Rytus ir tremtinius nugabeno toliau nuo ugnies linijos. Bulvių pasėlį pardaviau už penkis kilogramus druskos. Pravers. Ir naujoje vietoje tikėjausi rasti dildželių... Oi, kaip skaudžiai suklydau. Barža mus neše Angaros upe, toliau pasuko į Lenos upę. Plaukėme į žemupį, toliau nuo fronto. Jau ir Laptevų jūra, o barža nesustojo. Vyras aiškino: „Plaukiam ryti kryptimi“. Jūra rami, švyti, spindi gėstančios saulės spalvomis, nenuleisdama suka ratu aplink baržą. Dar poliarinė diena. Jaunuolis aiškino: „Greitai saulelė nusės už horizonto ir patekės tik po šešių mėnesių“. Draugėn susibūrė tremtiniai gieda „Marija, Marija...“ arba dainuoja „Ar atsimeni nameli“. Tada užplūsdavo mintys: „Kaip gyveni, mama, Lietuvoje, po aprrūkiui karo dangumi? Kokie likimo vėjai jus blaško, mano broliai ir sesės?“ Pagyvenę pusę metų Barnaule, gavome įsakymą ruoštis tolimesnei kelionei. Kur veš, niekas nežinojo.

Barža iš Laptevų jūros pasuko Jonas upe. Sužinojome, kad mus priglausios plika pakrantė tiesiog po dangaus skliautu. Išlaipino Systagnacho vietovėje, Lenksio rajone, Jakutijoje. Tai buvusi jakutų medžiotojų poiliavietė. Dar matėsi buvusių jurtų žymės. Tai stai kur ta „kita apskritis“.

Rudenėjo. Kur gyventi? Kaip gyventi? – kamavo neramios mintys. Kas iš paklodžių, kas iš drabužių ar atliekamo audinio gabalo pradėjo statyti būstus – palapines. Netrukus plikoje tundroje nušvitokudurų „miestelis“. I tokius namus Lietuvoje nebūtų išdrįsės užėiti nabagėlis elgeta, o mes juose žadėjome įsikurti ilgam: auginsime vaikus ir guosimės, kad tik nebūtų blogiau...

Dievo užmirštoje vietovėje

Aplink nebuvo nei žmonių, nei medžių, tik nuskurė karklai ir beržai keuružiai gūžčiojo supami ledinio vėjo. Statėmės žiemai „namus“. Išvelėnų surentėme sienas, langus numatėme sudėti iš ledo, kai užsals Janos upę. Vidų nutarėme „išdabinti“ karklų pinučiais. Upės pakrantė buvo nugulusi rastais ir pagaliais, tai – gegnės stogui. Kad bent kiek laikytusi šiluma, stogą apipylėme žemėmis. Kaminą sumeistravome iš metalinių konservų skardinių. Iš kur jų čia tiek daug?! Krosnelė – metalinė statinė. Užkūrus ūžia žaižaruoja, šviečia beveik kaip pasakoje. Vietoj lempos turime balaną.

Naujoje jurtoje tilpo devynios šeimos – šešiolikos žmonių draugija. Nė vieno mažamečio, vaikai ilsisi Barnaule. Gyvenome draugiškai, nes visus suartino vargas. Prabanga tik išskiria...

Artėjančios žiemos laukėme su nerimu. Žinojome, kad Sibiro šalčiai – žiaurūs. Neturėjome žieminį drabužių, maisto atsargų. Kas laikrodij, kas žiedą pas vietinius gyventojus keitė į žvérieną, kailinukus, veltinius ar autus.

Visi tremtiniai ruošesi žvejybai, todėl buvo suskirstyti į brigadas po septynis žmones. Kiekviena brigada gavo po didelę viltį, vadinau kungas. Siek tiek pamokyti, kaip reikia žvejoti, buvo išsiusti į salas netoli Trofimovsko. Tremtiniams nedavė jokios tinkamos aprangos, nei guminių batų, nei šilties drabužio. O vanduo buvo šaltas, nes šalia buvo Šiaurės jūra. Po vasaros žvejybos prasidėjo žvejyba ir žiemą po ledu. Tai buvo katorginis darbas – šalti leisti tinklą po ledu, o paskui išnarpilioti žuvį iš tinklo. Uždarbis – menkas, nes ne visada būdavo sėkminga žūklė. Žuvis veždavo į Trofimovską, kur jas sūdė, dėjo į statines ir siuntė į frontą. Vietinių jakutų pamokyti, žuvis Kandiovkas (kaip silkė), slaptai pavogtas, valgydavo žalias, taip gelbėjomės nuo skorbuto. Nei bulvių, nei duonos niekur nebuvo galima gauti. Tokiomis sąlygomis mūsų šeima ir kiti tremtiniai išgyveno penkiolika metų, žvejodami žiemą ir vasarą.

Sujakutais pirmą kartą susipažinau toli nuo namų, žvejyboje. Esant ilgalai-kémssniego pūgoms pasvietinius jakutus prašydamos nakvynės. Per pūgą toli nenukaksi.

Ko jau čia išsigasti, pamanėme, juک pas žmones eisime. Iejau į jurtą ir aš. Matau – žmonės, ne žmonės, žvėrys, ne žvėrys – nesuprasi. Vidury jurtos liepsnoja laužas, aplink ratu susėdė jakutai. Jokio dėmesio svečiams. Neatspėsi, kur vyras, kur moteris. Visi apsigobė žvérių kailiai, galvos apsuktos suodinomis pašluostėmis, kažką iš užančių traukia ir meta į ugnį. Degina utėles? Gal taip meldžiasi ugnies didybei? Tarsi į pirmkyštę bendruomenę mus nubloškė Stalino pakalikai, pagalvojau. Nedidelė palaima miegoti, kad ir šiltoje buveinėje, kai nesi laukiamas, svetimas.

Nurimus pūgoms, sugrižę rasdavome užpustyitus namus ir pasilikusius ligonių be maisto, gėlo vandens. Išverti tokį priimstą gyvenimo būdą reikėjo pasišventimo, rizikos ir drąsos, kaip ir geros sveikatos. Tad žmonės dažnai mirdavo...

Cia gyvendami išstudijavome tundros kelius, įsigijome šunų. Atsirado sąlygos tą pačią dieną grįžti namo. Žiemą čia nėra dienų, kaip vasarą – naktų. Yra tik pamaina ir gongas. Jei kyla stiprus vėjas ir pažeme ima nešti sniegą, meskvisus darbus, kinkyk šunis ir skubék namo, nes netrukus įsisiautės tokia pūga, kad kinkinyje nežiūrėsi savo šunų.

Esant tokioms sąlygomis važiuodamas šunims nekomanduok, nors ir atrodytų, kad važiuojti ne ta kryptimi. Antraip, paklysi, sušalsi ir šunys grįš vieni. Tokių atvejų buvo. Didžiuju pūgų metu namiškiai kurdavo laužą, kad grįžtančių matytų kaimo kryptį. Žiemos kelius nušviesdavo gražuolė Šiaurės pašvaistė, tik šaltos žvaigždės krito ir krito iš juodo skliauto ant mūsų skaudžių lūkesčių, ant mūsų netekties metų.

Bado ir šalčio nelaisvėje

Bado ir šalčio nualinti našiai dirbtai nepajégėme. Mažai sugauni žuvies, mažai gauni kortelių maistui. O kaip dirbtai alkanam? Vargas, badas ir šaltis buvo nuolatiniai mūsų nelaimių palydovai. Šiaurės vandenų žuvys riebios, skanios. Valgėme jas žalias, slapčia, gerai žinodami, kurioje kišenėje druska. Nors dildžėlės čia neaugo, bet nusipirkta druska pravertė.

Duonos nevalgiau dešimt metų. Ją mums atstojo avižinių miltų putra. Nemačiau ir bulvių, daržovių, vaisių. Dažnai guldavomės alkani, tik sūriu vandenėliu pasisotinę.

Tokiomis nevilties valandomis tikėjau dvasisios galia, prisikelti po negandų, patycių, beviltiško liūdesio, vis dėl to pasipriešinti stalinų neteisybei. Vyras supratu mano skausmą, alinantį širdį, protą, sążinę.

Cia iš tiesų sustojo laikas. Negavome laikraščių, negirdėjome radijo. Tik žvaigždynų padėtis dangaus skliaute leido suvokti laiko tėkmę. Pavasariop lipome ant kalno pasveikinti patekančios saulės. Saulės patekėjimas – dar ne pavasaris. Jis ateina daug vėliau, su vėju nuo Lietuvos pusės. Gyvenome tamsų, bedvasių ir nuobodų buvimą, toli nuo Tėvynės, nuo artimųjų.

Kai kas klausia: ar ne gražiausias poelgis, kai ir tomis nužmoginimo sąlygomis pagimdėte ir užauginote Lietuvai du sūnus? Noras išlikti buvo stipresnis už mirtį. Išjausta, iškentėta meilė žodžiais nenusakoma. Buvau jauna, aukojausi. 1943 metais Jonukas gimė jurtoje, Sas Tanacho vietovėje, Ust Jansko rajone, Jakutijoje. Jį priėmė mokytoja Aliulienė. Ar nusakysi tą jausmą, kurį išgyvenau, išgirdusi sūnaus riksma už poliarinio rato... Po trejų metų Kumeliokų ligoninėje pagimdžiau Gintautėlį. Ligoniinėje mano ir sūnelio sveikata rūpinosi gydytojas Arlauskas. Ačiū jam.

Vaikai užaugo, bet rūpestelių, gražatių, ieškojimų užteko. Kad šiek tiek užsidirbtume, ardėme tinklus, iš jų sukutku „verpę“ siūlus ir mezgė megztinukus, kepurėles, pirštines. Už pirmajį megztuką gavau tris kilogramus pieno miltelių savo vaikams. Vyras gaudė Šiaurės kurapkas. Pamažu iš jurtos émė trauktis bado šmékla.

Kartą iki kilpų ikišauvo šiaurinė lapė. Jakutai už kailį man sumokėjo du šimtus rublių. Už juos galėjau nusipirkti maisto. Nuo to laiko jau nebadavome. Per visą metų medžioklę sugavau dylikai lapių. Dėkojau Dievui, kuris išklausė mano maldas.

Viltis sugrižti namo išspildė

Po Stalino mirties gyvenimas šiek tiek pagerėjo. Tremtiniai daugiau uždirbo, žvejybai davė guminę avalynę,

Jakutijoje gimę Juodeškų sūnūs: Jonas ir Gintautas

Muchtujo pradinės mokyklos antrokkai. Pirmoje eileje sėdi pirmas iš dešinės – Jonas Juodeška

aprangą, buvo galima persikelti į kitas vietas. Nors ir sunkiomis sąlygomis, bet buvo įsteigta mokyklėlė, kurioje tremtiniai mokytojai mokė vaikus lieťuvių kalbos, Lietuvos geografijos, istorijos ir kitų dalykų.

Gavau leidimą grįžti į Tėvynę. Pagaliau palikome neramą jūrą, plaukėme Lenos upę. „Stebuklas, ne upė“, – žavisi vaikai. Lenos upės kranta statūs, kaipsienai su pasakų stulpais, raganomis, velniais, vėjų išblaškytais, lietaus išplaučtais. Vyras paskaičiavo: „I Šiaurę sukorėm 15 tūkstančių kilometrų“. – „Ką reiškia mylios, kai širdy ir minty – Lietuva“, – atsakiau.

Su kuo palygintume ten pragyventus metus, patirtą kančią, prarastą sveikatą? Kai ištrėmė, man éjo dvidešimti. Buvo jauna ir atrodé, kad išėjau į tolimalę prie blandų šalį, kur nera džiaugsmo akimirkų, kur nežydi sodai, negieda paukščiai, tik sopolys smelkësi į sielapa – iš ledinio vėjo gūsio, iš ledo, išskurdžios žolės ir ilgų naktų speigo, arkties drebilio... Priskeliau, gyvenu, tik jau nystés metai liko surakinti vergijos pančiais.

Po penkiolikos metų ir penkiolikos dienų, 1956-aisiais, Juodeškos su vakaus Jonu ir Gintautu grįžo į tėvynę.

Vyro brolis davė namelių Jurgežiuose, kuriame ir apsigyveno. Mokytojauti Juodeškai neleido, nes buvo grįžęs „iš ten“. Praėjus keliems metams Juodeška apsirgo gerklys vėžiu. Po operacijos nebegalėjo kalbėti. Mirė 1984 metais. Anelė Juodeškienė – 2004 metais, sulaukus 86-erių. Šiuo metu sūnus Jonas gyvena Kalvarijoje. Jis – vienas iš geriausių Kalvarijos šaškininkų. Dažnai dalyvauja varžybose ir užima prizines vietas.

(Bus daugiau)
Spaudai paruošė Stanislovas ABROMAVIČIUS

Istorija be „baltų dėmių“

Gydytojas, karininkas Vincas Kanauka

Vincas Kanauka gimė 1893 metų rugsėjo 9 dieną Alytaus apskritys Ūdrijos valsčiaus Butrimiškių kaime. Butrimiškėse gyveno ir tévai, ir seneliai. Tévas Motiejus Kanauka (1857–1940) valdė apie 65 hektarų ūkį. Motina Valerija Lukoševičiutė buvo kilusi iš smulkių Miroslavo valsčiaus bajorų. Šeimoje augo dukra ir keturi sūnūs. Vienas broliukas mirė sulaukęs 4 metukų, sesutė mirė 12-metė. Liko trys sūnūs – Vincas, Kostas (karininkas, veterinarijos gydytojas) ir Petras (1941 metų NKVD suimtas, sušaudytas 1942 metų rugpjūčio 25 dieną Sverdlovskė).

Vincas Kanauka 1900–1904 metais Miroslave ir Ūdrijoje lankė pradinę mokyklą. 1904 metais įstojo į Suvalkų gimnaziją, čia įsijungė į slaptą moksleivių aušrininkų kuopelę. Tuo metu Suvalkų gimnazijoje mokési ir būsimieji Vyties Kryžiaus kavalieriai Motiejus Pečiulionis bei Silvestras Leonas.

Dalyvavo ir mūšiuose

Vincas Kanauka 1912 metais įstojo ir 1917 metų kovo 13 dieną baigė Kijevo universiteto Medicinos fakultetą. Kijevo universitete kartu su tautiečiais studentais skaitė ir platinė lietuviškus laikraščius. Buvo slaptos lietuvių studentų draugijos narys ir dvejus metus – pirmiinkas. Buvo įsijungęs į liaudininkus ir kaip jų atstovas 1917 metų gegužę dalyvavo Petrapilyje lietuvių Seime.

Vincas Kanauka, 1917 metų gegužę pašauktas į Rusijos kariuomenę, tarnavo 661-ajame pěstininkų pulke jaunesniuoju gydytoju. Pirmajame pasaulyniame kare kovojo Karpatų – Rumunijos ir Bukovinos fronte (1917 metų birželio–lapkričio mėnesiais). Iš Rusijos kariuomenės demobilizuotas 1918 metų vasarį.

Vincas Kanauka 1918 metais grįžo į Lietuvą. Aktyviai dalyvavo organizuojant Alytaus apskritys savivaldybę, kuriant apskritys ligoninę: lapkričio–gruodžio mėnesiais dirbo Alytaus apskritys komiteto pirmiinku, 1919 metų pradžioje – Alytaus apskritys ligoninėje chirurgo asistentu. 1919 metų kovo 1-ają savanoriu įstojo į organizuojamą Lietuvos kariuomenę, pa-skirtas į Krašto apsaugos ministerijos Sanitarijos skyrių. Iš pradžių buvo jaunesnysis gydytojas Gedimino 1-ajame pěstininkų pulke. 1919 metų lapkričio 18 dieną suteiktas majoro laipsnis. 1920 metų sausio 14 dieną perkeltas 1-ojo pěstininkų pulko vyresniuoju gydytoju.

Iš to laikmečio išlikęs karo gydytojo Vinco Kanaukos pasakojimas apie kautynes Varėnos bare, kai lenkams smarkiai puolant 1-ojo Gedimino pulko pozicijas, jis kartais su sanitarais palikdavęs medikų darbą, stverdavęs šautuvą ir paremdavęs kovojančius pulko draugus. Ne kartą asmeniškai buvo pakliuvęs į pavojingą mūšio situaciją.

Vincas Kanauka nuo 1919 metų balandžio 2 dienos iki 1920 metų lapkričio 27 dienos dalyvavo Nepriklausomybės kovose su bolševikais, bermonti-

ninkais ir lenkais. 1921 metų vasario 1 dieną perkeltas į 3-ąją pěstininkų diviziją gydytoju, tarnavo Kaišiadorių barre ties Žasliais. Nuo 1921 metų lapkričio 24 dienos – Karo ligoninės Chirurgijos skyriaus jaunesnysis ordinatorius. 1923 metų sausio 16 dieną paleistas į atsargą.

Aktyvus ir antinacinėje veikloje

1926 metų birželį už gerą ir nepriekaištingą tarnybą Vincas Kanauka apdovanotas antrosios rūšies 1-ojo laipsnio Vyties Kryžiumi. Dar buvo apdovanotas Nepriklausomybės 10-mečio ir Lietuvos kariuomenės kūrėjo savañorius medaliais.

Vincas Kanauka nuo 1924 metų dėstė Lietuvos universitete, ekstraordinarius profesorius.

1930 metais Vincas Kanauka susituokė su Ona Paulina Razmaite, susilaikė sūnaus Algirdo Vinco (gimė 1931 metais, inžinierius ir JAV karos aviacijos karininkas, labai padėjęs kurti naujosios Lietuvos kariuomenę) ir dukters Aldonas (gimė 1933 metais).

Vincas Kanauka savo lėšomis rėmė valstiečių liaudininkų veiklą. Dėl per krovimo profesinėmis problemomis, politinėje veikloje aktyviai nedalyvavo, tačiau valstiečių liaudininkų susirinkimus lankė.

Prasidedant Antrajam pasauliniam karui, 1939 metų rudenį Vincas Kanauka trumpam buvo vėl mobilizuotas į karo tarnybą.

1940–1944 metais Vincas Kanauka vadovavo Lietuvos Raudonojo kryžiaus ligoninės Chirurgijos skyriui, kartu buvo VDU Medicinos fakulteto prodekanas. Daugiametis Kauno medicinos draugijos pirmiinkas, Lietuvos chirurgų draugijos sekretorius, vicepirmiinkas. Buvo aktyvus antinacinėje veikloje ir vos išvengė gestapo arešto.

1944 metais Vincas Kanauka su šeima pasitraukė į Vakarus, dirbo chirurgu Vroclave, vėliau Tiubingene ir Eichštate (Bavarijoje). 1949 metų vasarą emigravo į JAV, 1953 metais išlaikė gydytojo egzaminus Niujorko ir Ohajo valstijose ir gavo sertifikatą, kuriaame pripažįstamas ir medicinos mokslo daktaro vardas. Dirbo gydytoju Niujorko Brukline, ējo chirurgo paroigas Niujorko Manheteno ligoninėje „Midtown Hospital“.

Po sunkios kraujagyslių ligos ir kios gangrenos Vincas Kanauka mirė 1968 metų kovo 22 dieną – toje pačioje ligoninėje, kurioje pradėjo dirbti atvykęs į Ameriką. Palaidotas Niujorko „Cypress Hills“ kapinėse, jų lietuviškoje dalyje.

Laikėsi aukštos moralės ir etikos principų

Dukters Aldonas prisiminimais, tévas buvo labai atsidavęs savo profesijai (kaip gydytojas chirurgas), laikėsi aukštos moralės ir etikos principų. Vaišius mokė elementarių, bet svarbių tiesių: „Nedaryk kitam to, kas tau nemieila“. Net kalbėdamas apie būtinumą lai-

ktyis dešimties Dievo įsakymų, pridurdavo, kad tai ne tik Aukščiausiojo žodis, bet ir pagrindiniai Va karų pasaulio etikos principai. Be etikos, sakė tévas, civilizuota visuomenė negali egzistuoti. Kartu buvo tolerantiškas kitaip galvojantiems ar kitų įsitikinimų žmonėms. Tos tévo mintys darė labai didelę įtaką vaikams.

Didelį įspūdį darė ir tai, kad kaip gydytojas labai rūpinosi pacientais, niekada nesiekdamas iš mediko profesijos pelno. Ne kartą gydė žmones, neimda mas jokio užmokesčio. Sąžiningai sekė medicinos naujienas, tam pašvesdama daug laiko.

Vincas Kanauka buvo ne tik žymus medikas bei mokslininkas, bet ir didelės erudicijos, talentingas žmogus, labai gerbės meną ir kultūrą. Vaikai ligi šiol prisimena bendras išvykas į teatrą ar operą. Muzika nuolat skambėjo daktaro namuose ir tai tapo dukros Aldonas profesiją. Nemažai rašė į kultūrinę bei medicinos spaudą (raše apie Lietuvos medikus prof. Juozą Bagdoną, prof. Vladą Lašą ir kt.). Dalyvavo visuose Amerikos lietuvių gydytojų suvažiavimuose, už nuopelnus Lietuvos medicinai išrinktas Amerikos lietuvių gydytojų sąjungos garbės nariu.

Sūnus Algirdas teigė, kad tévas jam buvo simbolis žmogaus, kuris negali pražūti. Kai jie karo pabaigoje kartu traukėsi į Vakarus, su tévu nebuvo baimės, kad būnant kartu su juo galėtų kas atsitikti. Kartą prisiminus Vilhelmo Telio istoriją, Algirdas pasakė, kad nebijo laikyti obuolių ant galvos, jeigu strėlę šautų tévas. Iš tévo bendražygį jis girdėjo istoriją, kad tévas, eilinių kartų nusivilkęs chirurgo chalatą, operatyviai sustabdė nemažos karių grupės atsitraukimą ir iš karto po to vadovavo sékmingai kontratakai. Algirdas prisimena vienintelį kartą su karine uniforma matytą tévą – kai lenkų ultimatumo metu pa-

Lietuvos kariuomenės majoras Vincas Kanauka.
1922 metai

skelbus mobilizaciją jį, jau uniformuotą, išvežė mašina į galimą karą.

Algirdo Kanaukos žodžiais, tévas gerai nusimanė tarptautinėje politikoje. Jų namuose dažnai lankydavosi draugai – aukšto rango karininkai (generolai Motiejus Pečiulionis, Jonas Galvydis-Bykauskas). Jie diskutuodavo apie karoeigą Europoje, ir tie pokalbiai, politikos bei karo strategijos analizė lémė ir sūnui pasirenkant profesiją.

Amžininkai pasakoja, kai gydytojai Vincas Kanauką paklausdavo tiek Nepriklausomoje Lietuvoje, tiek išeivijoje apie honorarą, tai jis, jei klausdavo kunigas, atsakydavo: „Pasimelsk už mane“, o jei ligonis – pasaulietis: „Padyaryk kitam gera, jei turési progos“.

Prof. dr. Vincas Kanauka – Lietuvos pirmasis chirurgas mokslų daktaras, pirmasis fakultetinės chirurgijos katedros vedėjas Kaune, vienas žymiausių Nepriklausomos Lietuvos chirurgų.

Gintaras LUČINSKAS
Nuotrauka iš Viliaus Kavaliausko archyvo

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“ 2019 metams

Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 28 dienos bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.

Prenumeratos indeksas 0117.

Kaina: 1 mėn. – 2,65, 3 mėn. – 7,96,
6 mėn. – 15,91, 12 mėn. – 32,13 euro.

2018 m. spalio 26 d.

Tremtinys

Nr. 40 (1302)

7

Vėlinių elegija

Prisimenam visus, su kuriais éjom,
Su kuriais buvom susitiké
Gyvenimo keliuos ir kryžkeliuos,
Kuriuos mes gerbém ir myléjom,
Kurie priekyje mūs éjo
Ir kurie éjo kiek atsiliké,
Ir uždegam atminimo žvakutę.

Vienu dar menam žvilgsni,
Dar girdim balsq, ištartus žodžius,
Lyg jaučiam dar prisilietimq.
Kitu veidai jau atminty išdilę,
Liepsnelémis jie žvelgia tik į mus.
Už juos visus mūs lūpos
„Amžiną atils“ tyliai šnibžda.

Diena sunki, tarytum akmeniu
Prislegia širdj. Ir skaudi,
Kaip savo kaltés pajautimas;
Kad mes dar esam čia

O jie – jau nebūtin išéjé
Ir jų jau nebéra šalia.
– Kas lemti šią pakeisti gali?
– Ne mes, ne mes, gyvieji likę.

Šioje susikaupimo valandoj
Lyg veidrody pamatome save
Ir savo kelią nužingsniuotą,
Ir krantą savo ateities.
Kai laiką mums Aukščiausio duotą
Mes sunaudosime ir nebėliks vilties,
Paliksim šią saulę šviesią
Ir grįsime į Amžiną sodą,
Iš šitos laikinos buveinės – dabarties.
Galbūt ir mums kas nors
Uždegs žvakelę atminties?

Algimantas URBŠTAS

Skelbimai

Spalio 26 d. (penktadienį) LPKTS Jurbarko filialas minés įkūrimo 30-metį.

16.30 val. bus sodinamas ąžuoliukas.

Spalio 27 d. (šeštadienį) **10.30 val.** šv. Mišios Jurbarko bažnyčioje. **11.30 val.** Jurbarko viešojoje bibliotekoje skambès partizanų eilés, dainos. Filmo „Kelias iš tremties“ peržiūra. Kviečiame dalyvauti.

Spalio 29 d. (pirmadienį) **10 val.** LPKTS Šiaulių filialas kviečia buvusius tremtinius atvykti grébtį lapą į Ginkūnų kapinių tremtinų sektorij.

Lapkričio 2 d. (penktadienį) **12 val.** LPKTS Šiaulių filialo tremtinius kviečia atvykti į Ginkūnų kapines prie Diddžiojo Kryžiaus – malda parberbsime išėjusius Amžinybén, uždegsime žvakelių. Dalyvaus choras „Tremtinys“.

Lapkričio 2 d. (penktadienį) 13 val. LPKTS Kauno filialas kviečia buvusius politinius kalinius, tremtinius, Laisvés kovų dalyvius, moksleivius, jaunimą ir miesto gyventojus į Kauno Petrasčiūnų kapines prie „Tautos kančios“ memorialo prisiminti ir pagerbti mirusiuosius, negržusiuosius iš Sibiro platybių.

Uždegsime žvakelių, padėsime gélių. Dalyvaus buvusiu politinių kalinių ir tremtinų choras „Ilgesys“ (vadovai Bronė Paulavičienė ir Mindaugas Šikšnias). Kviečiame dalyvauti.

Uždek žvakutę savo krašto partizanams

Vėlinių dieną uždegti žvakutę ne tik ant savo artimojo, bet ir ant visų užmiršto kapo ar simbolinės atminimo vietas – sena mūsų krašto tradicija. Tačiau lapkričio 1-ają, kai kapinės skėsta gélių ir žvakų jūroje – gausu vietų, kur tamsu ir tuščia, nors ten atgulė mūsų tautos didvyriai. Kviečiu Kaune ir Šakiuose susiburti akcijai „Uždek žvakutę savo krašto partizanams“.

Kaune susitikime **spalio 29 d. (pirmadienį) 16 val.** prie paminklo „Žuvusių už Lietuvos Laisvę motinai“ Senosiose Kauko kapinėse (Ramybės parke, Vytauto pr.).

Šakiuose susitikime **lapkričio 3 d. (šeštadienį) 10 val.** prie Tremtinų memorialo Šakių kapinėse.

Ramių susikaupimo dienų linkédama,

Rasa Duobaitė-Bumbulienė, LPKTS valdybos pirmininkė

Dėmesio!

Kitas „Tremtinio“ numeris išeis lapkričio 9 dieną.

Tremtinys
ISSN 2029-509X

www.lpkts.lt

Redaktorė Jolita Navickienė

Redakcija: Audronė Kaminskienė, Vesta Milerienė

Adresas: Laisvés al. 39, 44309 Kaunas,

Tel. (8 37) 323 204

El. p. tremtinys.redakcija@gmail.com

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių
ir tremtinų sąjunga

Įmonės kodas 300032645
Ats. sask. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365

AB „SEB“ bankas

Spausdino spaustuvė
UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai

Tiražas 1660 egz.

Kaina

0,61 euro

Projektus „Lietuvos Laisvés kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia

S P A U D O S ,
R A D I O I R
T E L E V I Z I J O S
R É M I M O
F O N D A S

Ilsékites ramybėje

Elena Lisiūtė-Paulauskiene
1925–2018

Gimė Kėdainių aps. Krakių valsč. Šimutiskių k. ūkininkų šeimoje, augo kartu su dvieju broliais ir seserimi. 1947 m. tévu sodyboje išyko Paukštelio būrio partizanų kautynés su stribais. Po mūšio į partizanų gretas išstojo Elenos broliai. Tévali ir sesuo Ona paliko namus. Elena, surinkusi nukautų stribų ginklus, jų pačių vežimu nuvežė juos partizanams. Tapo partizanų ryšininkė Saulute. 1948 m. žuvo brolis Jonas, o 1949 m. – Adolfas-Aušra. 1950 m. seserį Oną suémė ir tardydamis nužudė. Eleną du kartus kalino. Trečią kartą suimtais karinis tribunolas skyré 25 m. lagerio ir 5 m. tremties. Kalėjo Komijoje, Intos lageriuose. 1956 m. buvo išleista iš kalėjimo. Intoje ištekėjo už likimą draugo Prano Paulausko. Tremtyje jiems gimė duktė Vida. Iš Lietuvą grízo 1962 m. Apsigveno Mažeikiuose. Aktyviai dalyvavo visuomeniniame gyvenime.

Palaidota Geidžių kapinėse.
Užjaučiame artimuosius.

LPKS Mažeikių skyrius

Stasė Vodeikaitė-Lileikienė
1930–2018

Gimė Šiaulių aps. Kuršėnų valsč. Pakupstinių k. ūkininkų šeimoje, auginusioje šešis vaikus. Stasės broliai buvo partizanai ir žuvo. 1948 m. tévas su dukterimis buvo ištremtas į Tomsko sr. miškų pramonės ūkį. Prieš pat tremtį mirė mama. 1957 m. reabilituota šeima grízo į Lietuvą, tačiau téviškėje apsigyventi nebuvó leista. Apsigveno Šiaulių r. Pakumulšių k., isidarbino kolūkyje, sukūrė šeimą, užaugino ir išleido į gyvenimą du sūnūs ir dvi dukteris. Prasidėjus atgimimui ir susikūrus Kuršėnų „Tremtinio“ klubui, išstojo į narius, ilgus metus dainavo buvusiu tremtinų chore „Tremties varpai“. Buvo aktyvi LPKTS Kuršėnų filialo narė.

Palaidota Kuršėnų naujosiose kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterę Virginijos ir Vandas šeimas ir artimuosius.

LPKTS Kuršėnų filialas

Elena Kazlauskaitė-Pužauskiene
1931–2018

Gimė Kazbarynų k. Tauragės r. vidutinio ūkininko šeimoje. Tévali Valerija ir Jonas Kazlauskai augino šešis vaikus. Elena buvo antras vaikas šeimoje. Dėl ryšio su partizanais 1948 m. tévas Jonas Kazlauskas uždarytas į kalėjimą, 1949 m. visa Kazlauskų šeima ištremta į Sibirą, Irkutsko sr. Uzkyj Lug k. Tremtyje prabėgo gražiausiai Elenos jaunytés metai. 1958 m. grízo į Lietuvą, apsigveno Tauragės. Sukūrė šeimą, užaugino Pužauskai sūnū ir dukterį. Paskutiniaisiais gyvenimo metais sunkiai sirgo, buvo rūpestingai slaugoma dukters Danutės.

Palaidota Tauragės Papušynės kapinėse.

Užjaučiame šeimą, seserį Valeriją ir brolių Aloyzą.

LPKTS Tauragės filialas

Bronislava Kišūnaitė-Stasiulionienė
1920–2018

Gimė Rokiškio r. Buniuškių k. 1948 m. šeima ištremta į Krasnojarsko sr. Dirbo miško darbus. 1961 m. grízo į tremties, bet Lietuvoje ne-registravovo, todėl apsigveno Latvijoje. 1986 m. sugrízo į Lietuvą, apsigveno Rokiškio r., vėliau apsigveno Tauragėje.

Palaidota Rokiškio r. Ragelių kapinėse.

Užjaučiame dukterį ir artimuosius.

LPKTS Tauragės filialas

Paminėtas LPKTS 30-metis

(atkelta iš 4 psl.)

Jis kvietė į sąjungos gretas telktijau nimą ir būti visiems drauge. V. Pranciskietis LPKTS pirmininkui įteikė Lietuvos dailyraščio konkurso nugalėtojo ant odos išrašytus Lietuvos himno žodžius.

Prof. Vytautas Landsbergis kalbėjo: „Atvažiavau čia, kad šiek tiek pabūciau su jumis, nes jūsų bendruomenė – labai šilta. Jūsų bendruomenėje yra brolystė. Tai labai svarbu, nes pasauliye brolystė nyksta.“

LPKTS narys, diplomatas Vygaudas Ušackas sakė: „Augdamas žinojau, kad Lietuva – ne ta, iš kurios mus ištremė, o ta, kuri buvo iki okupacijos. Jūs išlaikėte viltį, kad atkursime nepriklausomybę. Ir ta viltis išliks, jei istorinę atmintį perduosim jaunajai kartai“.

Seimo narė Ingrida Šimonytė kalbėjo, kad, nors gimė sovietmečiu, labai gerai atsimena okupacijos metus, kad galėtų pasakyti: „Daugiau niekada“. Ir tie žodžiai turėtų būti *motto*, tada mūsų širdyse degs pažadas: „Daugiau niekada“.

Seimo narys Kazys Starkevičius šventės dalyvius pradžiugino gera naujiena: TS-LKD Kauno sueiga nusprenādė 45 Kauno mokykloms padovanoti metinę „Tremtinio“ prenumerata.

Šventės vedėjas perskaitė Seimo pirmininko pavaduotojos Irenos Degutienės sveikinimą. Europos Parlamento narės Laimos Andrikienės sveikinimo žodžius perskaitė jos padėjėjas Arūnas Barbšys. Šventės proga renginio dalyvius sveikino TS-LKD pirmininkas Gabrielius Landsbergis, Seimo nariai Arvydas Anušauskas, Rimantas Jonas Dagys, Radvilė Moruknaitė-Mikulėnienė, Vytautas Juozapaitis, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos šaulių sąjungos, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centro, Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio, pensininkų sąjungos „Bočiai“ atstovai.

Po gausių ir nuoširdžių sveikinimų prasidėjo rimtoji minėjimo dalis.

LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas papasakojo apie mūsų organizacijos šiandienos reikalus, džiaugėsi, kad į sąjungos gretas pamažu įsiliaja nauji nariai, vylési, kad sąjunga gyvuos dar bent 15–20 metų. (Visą pranešimą spausdiname atskirai.)

LPKTS Garbės pirmininkas Povilas Jakūčionis apžvelgė LPKTS kūrimosi ir veiklos istoriją – nuo 1988 metų iki kurto „Tremtinio“ klubo iki dabar. Pasidžiaugė, kad jau suskaitmenintas ir internetiniame LPKTS puslapyje skelbiamasvisas „Tremtinio“ archyvas, kad išleista knygelė „LPKTS kūrėjai“, kurioje pagerbtí visi prisidėjė prie sąjungos ir jos filialų kūrimo. Garbės pirmininkas palinkėjo sąjungai sulaukti bent keleto tokų jubiliejų.

Istorikė dr. Aistė Petruskienė kalbėjo apie jaunimo sieki išsaugoti laisvės kovų atmintį. „Jaunimas domisi istorija, jam tai svarbu, – teigė A. Petruskienė. – Asmeninė istorija, kuri buvo svarbi Atgimimo metais, pamažu tampa tautos istorija. Ir jaunimas tremti, rezistenciją priima kaip mūsų tautos istoriją. Nors jie nesupranta, kaip gali kita valstybė okupuoti, kažkas ateiti ir ištremti, bet juos labai paveikia tremtinių, partizanų pasakojimai. Bendraudamas su buvusiais tremtiniais, jaunimas džiaugiasi, galédamas prisiliesti prie gyvosios tautos istorijos, jei ją atranda, išgyvena ir jiems tai rūpi“.

Šventės pabaigoje koncertavo Šilalės kultūros centro moterų kvartetas „Aitra“ (vadovė Laima Petkuvienė). Skambėjo „Kad ne auksinės vasaros“, „Partizanų būrys“, „Brolužis“, „Rudens naktis sustojo“ ir kitos lietuvių aušai mielos dainos.

Dar ilgai renginio dalyviai neskubėjo skirstytis, džiaugėsi vėl susitikę, bendravo, sýpsojosi – juk jau 30 metų visi drauge ne tik broliaujasi, bet ir yra nuveikę tūkstančius gerų, gražių ir prasmungų darbų tévynės labui.

**Audronė KAMINSKIENĖ,
Jolita NAVICKIENĖ**
Pauliaus Rutkausko nuotraukos

Padėka

Už LPKTS 30-mečio šventės organizavimą dėkojame valdybos pirmuininkei Rasai Duobaitei-Bumbulienei.

Už pagalbą organizuojant renginį nuoširdžiai dėkojame: Lietuvos kariuomenei – už orkestrą, vedusę eiseną, Lietuvos policijai – už palydą ir sau-gumą, Lietuvos šaulių sąjungai – už pagalbą užtikrinant eisenos saugumą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai (projektas „Esame stiprūs, reikalingi ir vieningi“) už paramą, Kauno šv. apaštalu Petro ir Povilo arkikatedros bazilikos dvasininkams – už šv. Mišias ir atminimo lento atidengimą, Lietuvos architektų sąjungos Kauno skyriui – už bendradarbiavimą ir geranoriškumą, architektui Aidui Bumbuliui – už neatlygintiną atminimo lento projekto suderinimą, įmonėms „Mažoji Hermina“ ir „Žydék.lt“ – už neatlygintinai sukurtą salés grožį, UAB „Rūta“ ir UAB „Lukšių pieninė“ – už paramą vaišėmis, LK Vilniaus įgulos karininkų ramovės chorui „Aidas“ ir Šilalės kultūros centro moterų kvartetui „Aitra“ – už dainas, aktoriui Petriui Venslovui ir Viliui Kaminskui – už „dirigavimą“ šventei, visiems savanoriams ir svečiams.

**LPKTS pirmininkas G. RUTKAUSKAS,
LPKTS valdyba**

Kviečiame!

Kviečiame apsilankytį LPKTS Patriotinių leidinių knygynelyje (Laisvės al. 39, Kaune) ir įsigyti knygų tremties ir rezistencijos tematika, naujausius „Tremtinio“ numerius. Knygų galite įsigyti ir internetu www.lpkts.lt.